

Op verhaal komen: een contextuele bijbelstudie over de kerk die tot leven komt

Nodig: Bijbels, kaars, liedboeken, tijdschriften, scharen, lijm, kranten, flipover, stiften

Bijbelstudie over Ezechiël 37:1-14

Stap 1: Openen en kennismaken

Zing met elkaar: Neem mij aan zoals ik ben, zuiver uit wie ik zal zijn, druk uw zegel op mijn ziel en leef in mij. (Nieuwe Liedboek 833)

Pak de kaars uit het midden van de kring. Leg uit dat deze kaars aan elkaar zal worden doorgegeven met de vragen: Wat is je naam en wat betekent die naam voor jou? Begin zelf. Geef daarna de kaars door aan een willekeurig persoon in de kring. Volg het rondje niet, houd wel in de gaten of iedereen aan de beurt gekomen is.

Eventueel nog een keer: wat was het hoogte- en dieptepunt van de afgelopen week?

ZIEN – Verkennen van het eigen verhaal

Stap 2: Introductie en context

De kerk is in het gedrang gekomen. Het baart ons zorgen. We lezen over krimp, we horen over geldtekort. ‘Spiritualiteit’ staat sterk en is populair in Nederland, maar de oude vertrouwde kerk staat zwak en komt steeds verder in de marge.

De verslagen kerk? Hoe kijken we hiertegen aan?

Maak daar een collage van. Zorg voor een stapel tijdschriften met genoeg beeldmateriaal. Wat voor een titel zou u de collage geven? Presenteer aan elkaar wat u gemaakt heeft.

IN GESPREK MET DE TEKST – Verkennen van het bijbelverhaal

Stap 3: De Bijbel openen

Lees samen Ezechiël 37:1-14.

Vraag iemand de tekst voor te lezen. U kunt er ook voor kiezen de rollen in de tekst onder verschillende mensen te verdelen: Ezechiël en God.

Stap 4: De tekst bestuderen

Bespreek met elkaar deze vragen:

- Welke beelden komen we in de tekst tegen?

- Welke associaties hebben wij met deze beelden?
- Hoe komen we deze beelden nog meer tegen in de Bijbel?

Verzamel de antwoorden op een flipover.

Stap 5: De tekst in kleine groepjes bestuderen

Lees eerst met elkaar de volgende achtergrondinformatie:

We lezen vandaag een stuk uit het boek van de profeet Ezechiël. Oftewel: we lezen een stuk profetie, een speciaal tekstgenre in de Bijbel. Geen proza, maar een visioen.

Profeten waren de spreekbuis van God. Zij gaven de woorden van God door aan het volk. Zij wezen aan waar het mis ging, waar onrecht plaatsvond, waar het volk zich voor moest berouwen. Maar zij spraken ook woorden van hoop en belofte.

Ezechiël profeteert te midden van de Babylonische ballingschap. In 597 en 587/6 voor Christus werden joodse leiders weggevoerd naar Babylon door de Babylonische bezetter. De toekomst leek een zwart gat, het volk leek enkel te kunnen gaan verdwijnen. Dit alles veroorzaakte een geloofscrisis. De sleutel symbolen van het joodse geloof; Jeruzalem, haar tempel, haar volk en de Davidische monarchie waren allemaal verwoest (zie bijv. psalm 89 en 137). Volgens de theologische logica van de antieke wereld had een sterkere godheid uit Babylon de Heer verslagen. De mensen vroegen zich of de Heer wel de trouwe God was die Hij beweerde te zijn (psalm 79:10, 115:2)

Vragen om in kleine groepjes te bespreken:

- Hoe komen de verdorde botten weer tot leven?
- Hoe is het beschreven visioen een boodschap van hoop?
- Wat leren we hier over God?
- Hoe stel je je voor dat het volk op Ezechiël gereageerd heeft?

Stap 6: Terugkoppeling van de kleine groepjes naar de grote groep

Laat de kleine groepjes hun werk plenair presenteren. Wat valt op?

HANDELEN – Samen werken aan verandering

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven en context

Bespreek plenair:

- Wat springt er voor jou uit in deze tekst?
- Waar zouden de eerdergenoemde beelden als:
 - o droge botten
 - o pezen en vlees
 - o adem
 in het hier en nu naar kunnen verwijzen?

- Zouden wij luisteren naar een profeet?

Stap 8: Afsluiten

Bespreek met elkaar:

Wat zou een profeet zeggen of doen in onze kerk van vandaag?

Denk daar in kleine groepjes over na en deel dit met elkaar.

Optie: schrijf je eigen profetische tekst. Welke boodschap heb je zelf voor de kerk van nu? Of doe deze oefening in kleine groepjes, of met de hele groep.

Geeft deze bijbelstudie ons moed om in de kerk actief te blijven, ook als die steeds verder in de marge komt? Hoe inspireert deze tekst, wat geeft het ons mee? Vraag iedereen één woord te zeggen terwijl de kaars rondgaat.

Sluit af met een lied. Bijvoorbeeld het lied van de opening, of Liedboek 1005.

Achtergrondinformatie voor de facilitator

Literair is het visioen in Ezechiël 37 schatplichtig aan de klaagpsalm en de klassiek profetische boodschap van bevrijding. In v.11 klinkt de klacht van het volk in ballingschap: “Onze botten zijn verdord, onze hoop is vervlogen, onze levensdraad is afgesneden.” In de klaagpsalmen komen we dezelfde taal tegen: “Door eigen schuld slinken mijn krachten, tot op mijn botten teer ik weg” (psalm 31:11). “Mijn gebeente gloeit als vuur” (psalm 102:4). Botten verwijzen hier naar het diepste zelf, of van die van de gemeenschap. Het visioen van Ezechiël is daarom een poëtisch en profetisch antwoord op de situatie van Gods volk. Een antwoord op hun gevoel van hopeloosheid, van afgesneden zijn van hun land en tempel, en zelfs – denken ze! – van God. Het volk gebruikt een bekende uitdrukking om hun hopeloosheid aan te geven: onze botten zijn droog geworden. Daarom toont Ezechiël hun precies dat: droge botten. Ezechiël laat het daar niet bij. Hij brengt goed nieuws. De belofte dat Gods Geest zal uitreiken naar zijn volk en de mensen zal terugbrengen uit de ballingschap.

Het Hebreeuwse woord ‘ruach’ kent een veelheid aan betekenissen. Het woord kan ‘geest’ betekenen (als in Gods geest), ‘wind’ en ‘adem’. In het visioen van Ezechiël buitelen deze betekenissen over elkaar heen om zijn boodschap van bevrijding over te brengen. Ezechiël beschrijft in vers 1 hoe de geest (ruach) van de Heer hem meevoert naar een dal vol beenderen. Zoals gezegd is dit een echo van het klagen van het volk. De vraag is: “Kunnen deze beenderen weer tot leven komen?” De sleutel tot het verhaal is natuurlijk dat om te kunnen leven de botten vlees, pezen, huid... en adem nodig hebben: “Ik zal ... jullie adem (ruach) geven zodat jullie tot leven komen” (v.6). In het visioen verschijnen dan ook pezen, vlees en huid, maar ademen doen ze nog niet (v.8). Daarom profeteert Ezechiël tegen de wind (ruach): “Kom uit de vier windstreken (ruach), wind (ruach), en blaas in deze doden, zodat ze weer gaan leven” (v.9). En “de lichamen werden met adem (ruach) gevuld en zij kwamen tot leven” (v.10). Ezechiël duidt zijn visioen als volgt: “Ik zal jullie mijn adem (ruach) geven zodat jullie weer tot leven komen” (v.14).

De profeet maakt gebruik van herhaling om de boodschap zo duidelijk mogelijk over te brengen: de geest van God is de sleutel. Met Gods geest is alles mogelijk. Zonder die geest is het bestaan enkel vlees en bloed. Maar met Gods geest is er leven – wat Jezus volheid van leven noemt. Er is niets wat Gods geest kan weghouden van Gods mensen (zie Romeinen 8:31-38).

Bekijk ook de algemene instructie voor een bijbelstudie op <https://www.protestantsekerk.nl/contextueel-bijbellezen/>. Daar vindt u aanwijzingen om de bijbelstudie te begeleiden. Bereid het goed voor en let met name op hoeveel tijd er is. Het is aan te raden zeker twee uur in te plannen, of anders het programma over

twee avonden te verdelen. Maak van tevoren keuzes en een tijdspad. Deze opzet is een leidraad, natuurlijk kunt u de opzet ook aanvullen of aanpassen aan de groep.

Door Sietske Blok, die voor Kerk in Actie werkte in Brazilië